

Victoria Hislop

Μια νύχτα τοι Αυγούστου

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 35.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΤΟ ΝΗΣΙ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μια νύχτα του Αυγούστου**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: One August Night
Από τις Εκδόσεις Headline Review, Λονδίνο 2020
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Victoria Hislop
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Φωτεινή Πίπη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Γιαννούσης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

- © Victoria Hislop, 2020
© Εικόνων εξωφύλλου: *Αναμονή, μεταπολεμική περίοδος*
Αρχείο Δημήτρη Λέτσιου/συλλογή MOMus –
Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και
Danshutter/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Δεκέμβριος 2020, 35.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3766-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3767-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

Victoria Hislop

Μια νίκη των Αγνοώστων

Μετάφραση: Φωτεινή Πίπη

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ VICTORIA HISLOP

Ο Γυρισμός
Το Νήμα
Ο Τελευταίος Χορός
Η Ανατολή
Οι Καρτ Ποστάλ
Όσοι αγαπιούνται
Το Νησί

*Στην αγαπημένη μου μητέρα
Mary Hamson,
στην οποία είχα αφιερώσει και το Νησί
(28 Μαΐου 1927 – 17 Μαρτίου 2020)*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το μυθιστόρημα *Μια νύχτα του Αυγούστου* αποτελεί συνέχεια του πρώτου μυθιστορηματός μου, *Το νησί*, το οποίο κυκλοφόρησε πρώτη φορά στα αγγλικά το 2005 και στα ελληνικά το 2007.

Έγραψα το *Μια νύχτα του Αυγούστου* κατά τη διάρκεια της μακράς περιόδου απομόνωσης που μας επιβλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας την άνοιξη του 2020. Εκείνες τις δεκατέσσερις εβδομάδες τις πέρασα στην εξοχή της Αγγλίας, στο ίδιο σπίτι όπου είχα συγγράψει το *Νησί* σχεδόν είκοσι χρόνια νωρίτερα. Είναι ένα μέρος που περιστοιχίζεται από λιβάδια, οι πιο κοντινοί γείτονες είναι κοπάδια από πρόβατα και οι μόνοι ήχοι είναι τα κελαηδίσματα των πουλιών.

Δεν υπήρχε κανείς από τους συνηθεις περισπασμούς που καμιά φορά καθιστούν τη συγγραφή πολύ πιο αργή διαδικασία απ' ό,τι θα έπρεπε να είναι. Ήταν παράνομο να συναντιέται κανείς με φίλους του και, έτσι κι αλλιώς, εστιατόρια, παμπ και καφέ ήταν κλειστά. Το κοντινότερο καφενείο απείχε πολλά χιλιόμετρα, κι έτσι, στις εννιά η ώρα κάθε πρωί, έφτιαχνα μια μεγάλη κανάτα καφέ στο σπίτι μου και καθόμουν να γράψω.

Επικρατούσαν ιδανικές συνθήκες: μοναχικότητα και σιωπή. Σε άλλα τμήματα του σπιτιού ο άντρας μου επιμελούνταν την έκδοση ενός περιοδικού, η κόρη μου αρχαιοθετούσε άρθρα για λογαριασμό διάφορων εφημερίδων, ο γιος μου έγραφε σενάρια και η κοπέλα του μελετούσε για το μεταπτυχιακό της. Μόνη απαι-

τητική ένοικος του σπιτιού ήταν η γάτα μας, που περίμενε να την ταΐσουμε.

Με όλο τον κόσμο γύρω μας αιχμάλωτο μιας ανιάτης ασθένειας, ζούσαμε κι εμείς σε μια κατάσταση βουκολικής απομόνωσης και, όταν άρχισα να γράφω, αισθάνθηκα μια ολοένα και μεγαλύτερη σύνδεση με τη ζωή των λεπρών ασθενών της Σπιναλόγκας, πολλοί από τους οποίους είχαν ζήσει πολλά χρόνια χωρισμένοι από τις οικογένειές τους και χωρίς θεραπευτική αγωγή. Ήταν απόκοσμη η συνειδητοποίηση μιας σειράς από μικρές ομοιότητες ανάμεσα σε εκείνους τους ανθρώπους που ζούσαν στο άσυλο λεπρών και στη σημερινή εποχή που βιώνουμε εμείς.

Δεν ήμασταν μεν ασθενείς (αν και πολλές φορές μάς καταλάμβανε αγωνία αν πιστεύαμε πως ίσως εμφανίζαμε συμπτώματα), όμως νιώσαμε στο πετσί μας την απομόνωση και τις ελλείψεις σε είδη διατροφής (για πολλές εβδομάδες τα ράφια των σούπερ μάρκετ στο Ηνωμένο Βασίλειο είχαν αδειάσει από όλα τα βασικά είδη) και βιώσαμε τον φόβο απέναντι σε μια ασθένεια για την οποία δεν υπάρχει θεραπεία. Χιλιάδες άνθρωποι πέθαιναν καθημερινά σε όλο τον κόσμο και οι αριθμοί σημείωναν εκθετική αύξηση.

Ταυτόχρονα, εγώ προσωπικά βίωνα και τι σημαίνει να ζεις με μια βαθιά θλίψη. Στις αρχές της περιόδου αυτοαπομόνωσης πέθανε η μητέρα μου. Εξαιτίας των μέτρων δεν είχαμε καταφέρει να την επισκεφτούμε στο σπίτι της για να την αποχαιρετήσουμε και δεν μπορέσαμε να της κάνουμε κανονική κηδεία. Αναλογίστηκα τον Γιώργη από το *Νησί*, έναν άντρα που αγαπούσε απεριόριστα τη γυναίκα του αλλά δεν ήταν πλάι της, όταν πέθαινε, για να την παρηγορήσει και δεν μπορούσε να επισκεφτεί τον τάφο της. Κάτι τέτοιο απαγορευόταν στους συγγενείς των ασθενών της Σπιναλόγκας – και τώρα απαγορευόταν και σε εμάς. Ασφαλώς πενήθησα για την απώλεια, αλλά δεν μπορέσαμε να τηρήσουμε τα καθιερωμένα διαβατήρια τελετουργικά.

Ήταν η σωστή στιγμή για να ταξιδέψω ξανά με τη φαντασία μου στα τελευταία χρόνια της Σπιναλόγκας.

Προς το τέλος του *Νησιού* συμβαίνει ένα πολύ σημαντικό γεγονός. Συγκεκριμένα, συμβαίνει στις 25 Αυγούστου 1957, όταν έχει βρεθεί η θεραπεία για τη λέπρα και οι ασθενείς μπορούν επιτέλους να φύγουν από τη Σπιναλόγκα. Έπειτα από πολλά χρόνια απομόνωσης σε εκείνο το μικρό νησί, εκατοντάδες άνθρωποι παίρνουν τον δρόμο της επιστροφής.

Εκείνο το βράδυ γίνεται ένα μεγάλο γλέντι για την περίπτωση στην Πλάκα, το χωριό που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από τη Σπιναλόγκα. Οι υγιείς ανακατεύονται με τους πρόσφατα θεραπευμένους και όλοι μαζί τρώνε, χορεύουν και γιορτάζουν αυτή τη σπουδαία στιγμή απελευθέρωσης από τον φόβο και την αρωσία. Όταν η γιορτή βρίσκεται στην κορύφωσή της, τον αέρα σκίζει ο ήχος δύο πυροβολισμών.

Μια γυναίκα έχει δολοφονηθεί. Είναι η Άννα Βανδουλάκη, η αδελφή της Μαρίας, κεντρικής πρωταγωνίστριας του νέου μυθιστορήματος, η οποία έχει μόλις επιστρέψει από το νησί, επιτέλους θεραπευμένη. Εκείνη τη νύχτα του Αυγούστου η χαρά μετατρέπεται σε τραγωδία και μέσα σε μια στιγμή οι ζωές των πρωταγωνιστών του *Νησιού* ανατρέπονται ολοσχερώς.

Για τους τρεις άντρες που αγαπούν την Άννα τίποτα δε θα είναι ξανά όπως πριν. Για τον Αντρέα, τον σύζυγό της και δολοφόνο της. Για τον Μανόλη, τον εραστή της, που πιστεύει πως εκείνος στάθηκε η αιτία για τον φόνο της. Και για τον Αντώνη, που αγαπούσε την Άννα απ' όταν ήταν μικρά παιδιά. Στο *Νησί* η νύχτα της 25ης Αυγούστου σηματοδοτεί λίγο πολύ το τέλος της ιστορίας καθενός από αυτούς τους άντρες: ο Αντρέας φυλακίζεται και στη συνέχεια πεθαίνει, ο Μανόλης τρέπεται σε φυγή (και δε μαθαίνουμε τι απέγινε) και ο Αντώνης παίζει μικρό ρόλο στην ιστορία που διαδραματίζεται στη συνέχεια.

Για τη Μαρία ο θάνατος της Άννας είναι καταστροφή. Νωρίτερα την ίδια μέρα έχει απελευθερωθεί από τη «φυλακή» του νησιού και λίγες στιγμές πριν από το φονικό έχει δεχτεί πρόταση γάμου από τον άντρα που αγαπούσε. Μέσα σε λίγες ώρες η ζωή της έχει μεταμορφωθεί τόσο απρόσμενα προς το καλύτερο, αλλά

ελάχιστες ώρες μετά αλλάζει ξανά αιφνίδια προς το χειρότερο.

Όταν ξαναδιάβασα εκείνα τα τελευταία κεφάλαια του *Νησιού*, συνειδητοποίησα πως είχα αντιπαρέλθει με κάποια βιασύνη, ίσως και τεμπελιά, ορισμένους από τους χαρακτήρες μου και αποφάσισα να διερευνήσω σε πολύ μεγαλύτερο βάθος τις αντιδράσεις τους, τα συναισθήματά τους, την κατάληξή τους.

Ήταν σαν να ξαναβρίσκω στο ντουλάπι μια παλιά φωτογραφική μηχανή με ένα φιλμ ακόμη μέσα της που δεν εμφανίστηκε ποτέ. Το έβγαλα έξω, εμφάνισα τις εικόνες και άρχισα να παρακολουθώ να ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μου οι πρωτότερα κρυμμένες λεπτομέρειες και να τις αποτυπώνω στο χαρτί.

Ως συγγραφέας απόλαυσα πολύ αυτή τη διαδικασία. Ελπίζω και οι αναγνώστες να απολαύσουν το αποτέλεσμα.

Victoria Hislop
Οκτώβριος 2020

1

Στη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους κάποιες γυναίκες σφύζονται από υγεία και χαρμόσυνη προσμονή, όμως για την Άννα Βανδουλάκη εκείνοι οι μήνες ήταν μια περίοδος δυστυχίας και ναυτίας. Οι γιατροί επέμεναν να μείνει κλινήρης όλο το πρώτο τρίμηνο, γιατί μόνο έτσι, της έλεγαν, θα κατάφερνε να κρατήσει το παιδί. Στη διάρκεια εκείνων των ατελείωτων εβδομάδων η Άννα έχασε κάθε ίχνος ζωντάνιας, καθώς και την αλαβάστρινη επιδερμίδα της και τις μακριές, γυαλιστερές μπούκλες της, που έπεφταν με τις χούφτες.

Όταν ο μαιευτήρας της επιβεβαίωσε ότι η εγκυμοσύνη της είχε διασφαλιστεί, ο σύζυγός της, ο Αντρέας, κάλεσε όλους τους εργάτες του αγροκτήματος να τους κεράσει ένα ποτήρι από το καλύτερο κρασί του. Περισσότεροι από εκατό άνθρωποι συγκεντρώθηκαν μπροστά από το υποστατικό στους λόφους της Ελούντας για να ευχηθούν «η ώρα η καλή». Ήξεραν όλοι τους πως η έλευση ενός απογόνου είχε ήδη καθυστερήσει πολύ και πως η συνέχιση της ευρωστίας μιας τόσο μεγάλης κτηματικής περιοχής, όπως αυτή που διέθετε η οικογένεια Βανδουλάκη, βασιζόταν στην ύπαρξη διαδόχων. Όλοι τους αγωνιούσαν και για τη δική τους τύχη όσο καιρό ο Αντρέας και η Άννα Βανδουλάκη παρέμεναν άτεκνοι.

Η Άννα δεν εμφανίστηκε στο φίλημα. Προτίμησε να παρακολουθήσει το περιστατικό πίσω από τη λεπτή γάζα της κουρτίνας του υπνοδωματίου της, παρατηρώντας πως ο ξάδερφος του άντρα

της, ο Μανόλης, ήρθε πρώτος κι έφυγε τελευταίος. Της ήταν αδύνατον να πάρει τα μάτια της από πάνω του, έστω για μια στιγμή, και ήταν βέβαιη πως κι εκείνος έριχνε συχνά κλεφτές ματιές προς το μέρος της. Όμως ούτε κι αυτό ήταν ικανό να κατευνάσει τον μεγαλύτερο φόβο της: ότι την είχε ξεχάσει.

Με εξαίρεση κάποιες τέτοιες φορές που τον είχε δει φευγάlea από το παράθυρό της, η Άννα κι ο Μανόλης δεν είχαν ιδωθεί ούτε μια φορά στη διάρκεια της εγκυμοσύνης της. Πώς να τολμήσει να εμφανιστεί έτσι που είχε καταστήσει μπροστά σε κάποιον που ήθελε να εντυπωσιάσει; Το απεχθανόταν που αυτό το μωρό της στερούσε τόσο πολλά προτού καν γεννηθεί.

Τις τελευταίες εβδομάδες της κύησης κλονίστηκε πάλι η υγεία της και υποχρεώθηκε να περιοριστεί ξανά στο κρεβάτι. Το μωρό είχε λάθος θέση μέσα στη μήτρα, με την πλάτη του στραμμένη προς τη ραχοκοκαλιά της Άννας, και ο τοκετός ήταν εξαιρετικά οδυνηρός και τραυματικός. Εξίσου δυσάρεστα ήταν τα κλάματα και τα ουρλιαχτά της λιπόσαρκης κορούλας της, που συνεχίζονταν σχεδόν αδιάλειπτα μέρα νύχτα. Αποκαμωμένη η Άννα, ανακοίνωσε πως ο θηλασμός της προκαλούσε αποστροφή και η οικογένεια αναγκάστηκε να βρει τροφό για το νεογέννητο.

Ακόμα και μετά τη γέννα η Άννα δεν έπαψε να απεχθάνεται τον εαυτό της. Από στρουμπουλή έγινε κοκαλιάρα σχεδόν μέσα σε μια μέρα και η αντανάκλασή της στον καθρέφτη της φαινόταν αποκρουστικό θέαμα. Αυτό ήταν μια τρομακτική αλλαγή για μια γυναίκα που άλλοτε περνούσε ώρες θαυμάζοντας το είδωλό της. Η Άννα είχε γίνει αγνώριστη σε σχέση με την εκθαμβωτική ομορφιά που τη χαρακτήριζε άλλοτε. Ο Αντρέας ανησυχούσε πολύ για την κατάστασή της και, όταν ρώτησε τη μητέρα του, την Ελευθερία, αν η κατατονική κατάθλιψη που έδειχνε να βιώνει η γυναίκα του ήταν μια κατάσταση συνηθισμένη για τις λεχώνες, εκείνη αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι δεν ήταν. Λίγο καιρό πριν είχαν γεννήσει οι δύο αδελφές του Αντρέα και οι δυο τους έδειχναν να απολαμβάνουν ευθύς αμέσως τις χαρές της μητρότητας. Η Ελευθερία προσδοκούσε ότι το ίδιο θα συνέβαινε και

με την Άννα. Ιδιαίτερη έκπληξη της προκάλεσε το γεγονός ότι η νύφη της δε θέλησε να προσκαλέσει τον πατέρα της να δει το νεογέννητο. Παρότι η οικογένεια Βανδουλάκη δεν είχε υπάρξει ποτέ ιδιαίτερα φιλική απέναντι στον Γιώργη Πετράκη, η Ελευθερία το θεώρησε πολύ παράξενο που η κόρη του δεν ήθελε να του δώσει τη χαρά να δει το πρώτο του εγγόνι. Σίγουρα άξιζε να γευτεί λίγη ευτυχία κι αυτός ο άνθρωπος, σκεφτόταν η Ελευθερία, μια που η άλλη του η κόρη, η Μαρία, ήταν λεπρή στη Σπιναλόγκα, το νησί όπου κάποια χρόνια νωρίτερα είχε αφήσει την τελευταία της πνοή η γυναίκα του. Αφού, όμως, αυτό ήταν το θέλημα της Άννας, η Ελευθερία δε σκόπευε να ανακατευτεί.

Όταν το μωρό ήταν σχεδόν δέκα ημερών, ο Αντρέας επέστρεψε ένα βράδυ στο σπίτι αργότερα απ' ό,τι συνήθως. Όπως πάντα, η Άννα γύρισε το κεφάλι της αλλού, όταν ο άντρας της έσκυψε να τη φιλήσει στο μάγουλο.

«Πήγα να δω τον παπά», της ανακοίνωσε. «Για να κλείσουμε την ημερομηνία της βάφτισης».

Η Άννα δεν μπορούσε να φέρει αντίρρηση. Η ίδια αρνιόταν να βγει από το σπίτι κι έτσι αναγκάστηκε ο Αντρέας να το φροντίσει μόνος του. Στην οικογένεια Βανδουλάκη τα παιδιά βαφτίζονταν μέσα σε λίγες εβδομάδες από τη γέννησή τους. Αν αργούσαν, θα έσπαγε η οικογενειακή παράδοση.

«Επίσης σκέφτηκα ποιος πρέπει να είναι ο νονός», της είπε απερίφραστα. «Νομίζω πως πρέπει να ζητήσουμε από τον Μανόλη να τη βαφτίσει. Είναι ήδη μέλος της οικογένειας και δεν μπορώ να σκεφτώ κανέναν άλλον που θα σταθεί πάντα στο πλευρό της».

Ο Μανόλης ήταν η προφανής επιλογή, καθώς ούτε η Άννα ούτε ο Αντρέας είχαν στενούς φίλους, όμως η Άννα δίσταζε να το προτείνει εκείνη. Τώρα που το είχε προτείνει ο Αντρέας, πάσχιζε να κρύψει τη χαρά της.

«Είναι πολύ καλή ιδέα», του είπε. «Θα του το πεις αύριο;»

Ήταν η πρώτη φορά εδώ και πολλούς μήνες που ο Αντρέας έβλεπε τη γυναίκα του να χαμογελάει.

Εκείνο το βράδυ η Άννα έκανε την καρδιά της πέτρα και τόλμησε να κοιταχτεί στον καθρέφτη. Ανασπίρησε. Η επιδερμίδα της ήταν ξηρή και ωχρή· οι σκιές κάτω από τα μάτια της μελανές. Τα μαλλιά της, για τα οποία άλλοτε καμάρωνε τόσο πολύ, ήταν άτονες τζίβες και το σώμα της είχε χάσει τις καμπύλες του. Ήταν συνταρακτικό, όμως τώρα που είχε κίνητρο αποφάσισε να αποκαταστήσει την ωραία της εμφάνιση, την ομορφιά που άλλοτε είχε περί πολλού και που την έκανε τόσο περσιζήτητη. Η βάφτιση θα ήταν η πρώτη φορά που θα συναντούσε τον Μανόλη έπειτα από πολλούς μήνες, καθώς και η πρώτη φορά που θα έβλεπαν ξανά την Άννα γνωστοί και συγγενείς.

Αυτό έφτανε και περίσσευε για να την παρακινήσει. Άρχισε να τρέφεται καλύτερα, να παίρνει φρέσκο αέρα, να βάζει τις καλύτερες κρέμες στο πρόσωπό της, να τρίβει ελαιόλαδο στα μαλλιά της, ώσπου να ανακτήσουν τη λάμψη τους, και πολύ σύντομα φώναξε στο σπίτι τη modίστρα της για να της ράψει ένα καινούργιο φόρεμα για την περίπτωση.

Με το που άρχισε πάλι να κοντοστέκεται μπροστά στους καθρέφτες αντί να τους αποφεύγει, όλη η φιλαρέσκειά της επανήλθε όπως πρώτα. Τώρα ήταν λίγο πιο λεπτή απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια, όμως τα στήθη της ήταν πάλι πλούσια, δημιουργώντας μια απολαυστική αντίθεση με τη λεπτότερη μέση της.

Η Άννα ρίχτηκε με τα μούτρα στις πρακτικές προετοιμασίες της βάφτισης – να οργανώσει το γλέντι, τα λουλούδια, τη μουσική, τα βαφτιστικά ρούχα της κόρης της, δωράκια για τους καλεσμένους. Θα ήταν ένα μεγαλειώδες γεγονός, με τόσους καλεσμένους στο μυστήριο όσους χωρούσε η κεντρική εκκλησία της Ελούντας και εκατοντάδες ακόμα στο γλέντι που θα επακολουθούσε.

Όταν επιτέλους έφτασε η μέρα της βάφτισης στις αρχές του Σεπτεμβρίου, η Άννα ένιωθε πανέτοιμη. Ήταν αναζωογονημένη και ενθουσιασμένη για το συμβάν. Το φόρεμα που είχε ράψει τόνιζε τη λεπτή μέση της και κολάκευε τις ανακτημένες καμπύλες της. Ήταν φτιαγμένο από βαθυκόκκινο μετάξι.

Όταν έφτασε στην εκκλησία με τον Αντρέα και το μωρό, ο

ναός ήταν ήδη ασφυκτικά γεμάτος. Στα μπροστινά καθίσματα κάθονταν τα μέλη της οικογένειας Βανδουλάκη. Ο πατριάρχης Αλέξανδρος, στητός και επιβλητικός. Η σύζυγός του Ελευθερία, κομψή και ανέκφραστη, αποφασισμένη να μην αφήσει να διαγραφεί το παραμικρό συναίσθημα στο πρόσωπό της, ούτε καν σε αυτή την τόσο ιδιαίτερη μέρα για την εγγονή της. Η μεγαλύτερη από τις δύο αδελφές του Αντρέα, η Όλγα, και ο σύζυγός της, ο Λευτέρης, κάθονταν με τα τέσσερα ατίθασα παιδιά τους ανάμεσά τους. Η άλλη αδελφή, η Ειρήνη, είχε τη δίχρονη κόρη της στην ποδιά της και κοιτούσε νευρικά γύρω της, αναζητώντας τον άντρα της, ο οποίος τελικά κατέφθασε περίπου στα μισά του μυστηρίου.

Οι υπόλοιποι παριστάμενοι στο μπροστινό μέρος της εκκλησίας ήταν οι πολυάριθμοι δικηγόροι που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες αυτής της πλούσιας οικογένειας, οι τραπεζίτες που διαχειρίζονταν τα κεφάλαιά της, ο δήμαρχος του Αγίου Νικολάου – που ήταν ουσιαστικά η πρωτεύουσα της περιοχής– και άλλοι τοπικοί άρχοντες της Νεάπολης και της Ελούντας. Όλοι τους ήταν ντυμένοι επίσημα, οι άντρες με κοστούμια και οι γυναίκες με φορέματα ραμμένα ειδικά για την περίπτωση. Πίσω από αυτούς ήταν όλοι οι επιστάτες, οι εργάτες και οι εργάτριες του αγροκτήματος, οι προμηθευτές γεωργικού εξοπλισμού και λοιποί συνεργάτες της επιχείρησης. Τις δύο ομάδες καλεσμένων ήταν σαν να χώριζε μια σχεδόν ορατή γραμμή. Η διαφορά ανάμεσά τους γινόταν αμέσως αισθητή από την ποιότητα των ρούχων που φορούσαν – εκλεκτά υφάσματα στα μπροστινά καθίσματα σε χτυπητό κοντράστ με τα τραχιά υλικά στα πίσω.

Το μόνο μέλος της οικογένειας που μιλούσε ζωηρά με διάφορους καλεσμένους ήταν ο νονός. Σε αντίθεση με άλλα μέλη της οικογένειας, ο Μανόλης συζητούσε εξίσου πρόθυμα και άνετα τόσο με τις συζύγους των τραπεζιτών όσο και με τους εργάτες και τις εργάτριες του αγροκτήματος.

Μόλις μπήκε στην εκκλησία η Άννα, όλα τα μάτια στράφηκαν πάνω της.

«Παναγία μου, τι φοράει!» ψιθύρισε η Όλγα πίσω από την παλάμη της στο αυτί της αδελφής της.

Η Ειρήνη ήταν εξίσου εμβρόντητη. «Απίστευτο...» μουρμούρισε.

«Κόκκινο της φωτιάς στην εκκλησία; Τσίπα δεν έχει πάνω της;» συνέχισε η Όλγα.

«Πού να τη βρει;» αποκριθήκε η Ειρήνη. «Σάμπως είχε και ποτέ της;»

Η Άννα είχε διαλέξει το κόκκινο γιατί της πήγαινε εκπληκτικά. Ήταν πιο όμορφη από ποτέ – και το ήξερε. Το έντονο χρώμα δημιουργούσε τολμηρή αντίθεση με τη λευκή επιδερμίδα της και τα σκούρα καστανά μαλλιά της, ενώ το κραγιόν στο χρώμα του κερασιού που φορούσε στα χείλη της ήταν μια πιπεράτη πινελιά που ταίριαζε σε ελάχιστες γυναίκες.

Εκείνη δεν έβλεπε μπροστά της κανέναν άλλον εκτός από τον Μανόλη. Είχαν πάρα πολύ καιρό να ιδωθούν και, προτού καν πλησιάσουν ο ένας τον άλλον, αυτό το συναπάντημά τους είχε βαθιά επίδραση και στους δύο. Την κοιτούσε κι εκείνος από μακριά σαν υπνωτισμένος.

Ο Αντρέας έκανε να δώσει το μωρό στη μητέρα του.

«Νομίζω πως έτσι είναι το έθιμο, Άννα...» της είπε τείνοντας τον άσπρο μπόγο προς το μέρος της.

Η προσοχή της Άννας ήταν αλλού και δεν αποκριθήκε.

«Άννα;»

Το βλέμμα της πλανιόταν κάπου στο βάθος.

«Άννα!» επέμεινε ο Αντρέας, εκνευρισμένος πια που δεν αποκρινόταν.

Αλαφιασμένη η Άννα, πήρε την κόρη της στην αγκαλιά της, παρότι τα πόδια της έτρεμαν τόσο, που μετά βίας στεκόταν όρθια. Ο Μανόλης ερχόταν προς το μέρος τους, έτοιμος να διαδραματίσει τον πρωταγωνιστικό ρόλο του σε αυτή την τόσο σημαντική στιγμή για την πνευματική ζωή του παιδιού τους.

Όταν τους έφτασε, ο Μανόλης άγγιξε ελαφριά τον πήχη της Άννας και έσкупσε να φιλήσει το μωρό στο μάγουλο.

Η Άννα πήρε μια εισπνοή, ρουφώντας τη μυρωδιά του. Σαπούνι; Χωράφι; Η μάρκα του γλυκού ταμπάκου που του άρεσε να καπνίζει; Αν τα χέρια της δε λίκνιζαν την κόρη της, θα της ήταν αδύνατον να αντισταθεί στον πειρασμό να αγγίξει τα μαλλιά του, όμως για την ώρα αρκέστηκε στην αίσθηση του σακακιού του που ακούμπησε στο γυμνό μπράτσο της, όταν κοντοστάθηκαν λίγο προτού διασχίσουν τον κεντρικό διάδρομο του ναού.

Με την άκρη του ματιού της η Άννα είδε τον Μανόλη να της ρίχνει ένα πλάγιο βλέμμα και ήξερε πως ήταν βλέμμα θαυμασμού.

«Νομίζω πως είναι ώρα», είπε ανυπόμονα ο Αντρέας. «Ο κόσμος περιμένει».

Ντυμένος με χρυσοποίκιλτα άμφια και μια περύτεχνη αρχιερατική μίτρα, στο μυστήριο είχε προσκληθεί να χοροστατήσει ο μητροπολίτης της περιοχής. Τα γένια του έφταναν ως τη μέση του και στο ένα χέρι του βαστούσε μια χρυσαφένια ποιμαντική ράβδο. Αριστερά και δεξιά του, με πιο λιτή αμφίεση, έστεκαν οι δύο πρεσβύτεροι που θα συνέδραμαν στην τέλεση του μυστηρίου, επισκιασμένοι από το επιβλητικό ανάστημα και το μεγαλοπρεπές παράστημα του επισκόπου.

Θεσπέσια σαν ολάνθιστο κατακόκκινο τριαντάφυλλο, η Άννα διέσχισε τον κεντρικό διάδρομο του ναού πλαισιωμένη από τους δύο γοητευτικούς, σχεδόν αρχοντικούς άντρες, τον σύζυγό της και τον νονό της κόρης της. Ντυμένοι καθώς ήταν ο Αντρέας και ο Μανόλης με τα σκούρα κοστούμια τους, η ομοιότητα μεταξύ τους ήταν ακόμα πιο έντονη και απόκοσμη απ' ό,τι συνήθως.

Φασκιομένη με λευκές δαντέλες και κουρνιασμένη στην αγκαλιά της μητέρας της, η κόρη της Άννας κοιμόταν μακάρια, ανυποψίαστη για την επικείμενη τραυματική εμπειρία που δεν άργησε να έρθει: αφαίρεση των ρούχων, επαναλαμβανόμενα βυθίσματα στην κολυμπήθρα, επάλειψη με λάδι, κόψιμο λίγων μαλλιών κι έπειτα πάλι ντύσιμο και περιφορά γύρω γύρω στον σολέα, με φλόγες να τρεμοπαίζουν ολόγυρα σε λαμπάδες και κεριά. Και μόνο το να αλλάζει διαρκώς χέρια, από γονιό σε παπά και από παπά σε νονό, με τους πρωτόγνωρους ήχους από τις ακα-

τάπαυστες ψαλμωδιές στα αυτιά του και τις αλλόκοτες μυρωδιές στα ρουθούνια του, θα έφτανε για να τρομάξει ένα μωρό παιδί, ακόμη κι αν έλειπε όλο το υπόλοιπο τελετουργικό.

Η Σοφία, όπως βαφτίστηκε, έκλαιγε σκούζοντας σε όλο το πρώτο μέρος του μυστηρίου, αφήνοντας μόνο σποραδικά να ακουστεί κάποια φράση της λειτουργίας πάνω από το γοερό κλάμα της. Η πρώτη στιγμή που γαλήνεψε λίγο ήταν όταν ο Μανόλης τής πέρασε ένα ωραίο χρυσό σταυρουδάκι γύρω από τον λαιμό – το επίσημο δώρο του νονού στη βαφτισιμιά του.

Η Άννα χαμογέλασε. *Ίσως της αρέσουν τα όμορφα κοσμήματα*, σκέφτηκε, *όπως αρέσουν και στη μητέρα της*. Από μέσα της ήλπιζε να είχε παρατηρήσει ο Μανόλης ότι η ίδια φορούσε τα σκουλαρίκια που της είχε κάνει δώρο στη γιορτή της.

Στη μεγαλύτερη διάρκεια του δεύτερου μέρους του μυστηρίου ο Μανόλης κρατούσε τη βαφτιστήρα του στην αγκαλιά του. Το κλάμα της είχε καταλαγιάσει και η μικρή σήκωσε το βλέμμα της προς τον νονό της, όταν ο παπάς ξεδίπλωσε μια λευκή κορδέλα με την οποία περιέβαλε νονό και βαφτισιμιά. Έπειτα από μιάμιση ώρα η τελετή επιτέλους ολοκληρώθηκε και το μεγάλο πλήθος των καλεσμένων ξεχύθηκε στο προαύλιο και χασομέρησε στη λιακάδα, οχλαγωγώντας και απολαμβάνοντας τον φρέσκο αέρα ύστερα από τόση ώρα μέσα στην αποπνικτική ατμόσφαιρα του εσωτερικού του ναού, προσβλέποντας στο γλέντι που θα γινόταν αργότερα. Πολλοί από αυτούς έβλεπαν πρώτη φορά τη Σοφία και ειδικά οι γυναίκες ήθελαν να τη δουν καλύτερα. Έτσι, μαζεύτηκαν γύρω από τον Μανόλη, ο οποίος κρατούσε τώρα το γαληνεμένο πια μωρό στην αγκαλιά του με απίστευτη περηφάνια.

«Υπέροχα καστανά μάτια, σαν του πατέρα της», είπαν κάποιες.

«Και είναι σίγουρο πως θα έχει τα πλούσια μαλλιά της μητέρας της», είπε μια γυναίκα.

«Βέβαια! Αφού έχει ήδη μπούκλες!» συμφώνησε μια άλλη.

«Πανέμορφη!»

«Πολύ χαριτωμένη!»

«Κουκλί ζωγραφιστό!»

«Φτου φτου φτου!» είπε ο Μανόλης – τόσα παινέματα κινδύνευαν να τραβήξουν την προσοχή του Σατανά κι έπρεπε κάπως να αντισταθμιστούν.

Η Άννα στεκόταν λίγο απόμερα και τον παρατηρούσε. Ταυτόχρονα μιλούσε με τον πατέρα της, τον Γιώργη, και προσπαθούσε να τον πείσει να έρθει στο γλέντι που ήταν προγραμματισμένο για το βράδυ. Εκείνος δεν ήθελε επειδή αισθανόταν πάντα αμήχανα όταν βρισκόταν με την οικογένεια Βανδουλάκη. Και γι' αυτό δεν έφταιγε μόνο το γεγονός ότι εκείνος ήταν απλώς ένας ταπεινός ψαράς. Το σημαντικότερο ζήτημα ήταν το στίγμα της λέπρας. Όταν η γυναίκα του πέθανε από την αρρώστια στη Σπιναλόγκα, στην αρχή το απέκρυψαν από τους συμπεθέρους του, όταν όμως διαγνώστηκε και η μικρότερη κόρη του με λέπρα, η αναχώρησή της για να ζήσει κι εκείνη στο νησί δεν μπόρεσε να κρατηθεί κρυφή. Μπορεί οι γονείς του Αντρέα να είχαν καταφέρει να ξεπεράσουν την προκατάληψή τους ως προς την Άννα, όμως η οικογένεια Βανδουλάκη δεν έκανε καν προσπάθεια να κρύψει την περιφρόνηση που έτρεφε για τον πατέρα της νύφης τους. Όλοι τους συμφωνούσαν ότι ήταν προτιμότερο να τον κρατήσουν σε κάποια απόσταση.

Όταν ο Γιώργης πείστηκε να έρθει στο γλέντι, έστω για λίγο, η Άννα έδειξε να ικανοποιείται και απομακρύνθηκε. Ήταν πια έτοιμη για να φύγουν.

Προτού αποχωρήσουν, ο φωτογράφος μάζεψε τους γονείς και τον νονό για να τους φωτογραφίσει στα σκαλιά της εκκλησίας. Η Άννα στάθηκε στη μέση, βαστώντας τη Σοφία στην αγκαλιά της, με τον Αντρέα και τον Μανόλη δεξιά κι αριστερά της. Ήταν η επίσημη αναμνηστική φωτογραφία της ημέρας. Αμέσως μετά ο Αντρέας πήρε την Άννα και το μωρό στο αυτοκίνητό του και επέστρεψαν στο σπίτι τους στους λόφους της Ελούντας. Ήταν ένα ευρύχωρο και ευάερο ακίνητο, χτισμένο ανάμεσα στους ελαιώνες και με θέα σε μερικές χιλιάδες στρέμματα γης που ανήκαν στην οικογένεια – κι αυτό ήταν μόνο ένα μικρό τμήμα της περιουσίας τους.

Απ' όταν εγκαταστάθηκε σε αυτό το σπίτι η Άννα, είχε κάνει σημαντικές αλλαγές τόσο στην εσωτερική διακόσμηση όσο και στους εξωτερικούς χώρους του. Μεταξύ άλλων, είχε ισοπεδώσει έναν χώρο μπροστά από το σπίτι για να δημιουργηθεί ένα μεγάλο πλακόστρωτο, όπου θα διεξαγόταν και το γλέντι της βάφτισης. Μακρόστενα τραπέζια είχαν τοποθετηθεί το ένα πλάι στο άλλο σε αλληπάλληλες σειρές, με άνθη σκορπισμένα στις επιφάνειές τους και μπουκάλια με κρασί και τσιουκιδιά στη μέση κάθε τραπεζιού. Κάτω από μερικά δέντρα, στην περίμετρο, μια ομάδα μαγείρων έψηνε κατσίκια στη σούβλα και αντικριστό.

Οι καλεσμένοι άρχισαν να καταφθάνουν κατά εκατοντάδες. Σχημάτιζαν πηγαδάκια και δοκίμαζαν το κρασί και τους άφθονους εκλεκτούς μεξέδες που είχαν ήδη μαγειρευτεί και περιμέναν σερβιρισμένοι σε πιατέλες σε έναν μπουφέ. Πολλοί δεν επεδείκνυαν καμία αυτοσυγκράτηση και έτρωγαν λαίμαργα όσο περισσότερες λιχουδιές μπορούσαν. Οι περισσότεροι είχαν κάποιου είδους εμπορική σχέση με την οικογένεια Βανδουλάκη και αισθάνονταν ότι δικαιούνταν μια τέτοια πλουσιοπάροχη ευωχία.

Η Άννα είχε παραδώσει το μωρό στην παραμάνα του, μόλις γύρισαν από την εκκλησία, και τώρα η Σοφία είχε ήδη κοιμηθεί – η παρουσία της δεν ήταν διόλου απαραίτητη στο γλέντι της βάφτισής της.

Ο Γιώργης έφτασε από τους τελευταίους. Στάθηκε παράμερα και επιθεώρησε νευρικά το πλήθος μήπως εντοπίσει κάποιον γνωστό του. Η Φωτεινή, η καλύτερη φίλη της Μαρίας, τον είδε να στέκεται μόνος του και κατευθύνθηκε με γοργά βήματα προς το μέρος του, μαζί με τον αδελφό της τον Αντώνη. Οι δύο οικογένειες είχαν στενές σχέσεις. Το πρόσωπο του Γιώργη φωτίστηκε όταν τους είδε. Τη Φωτεινή την έβλεπε συχνά στην ταβέρνα που είχε η οικογένειά της στην Πλάκα, όμως τον Αντώνη είχε πολύ καιρό να τον δει.

«Τι κάνεις, αγόρι μου;» τον ρώτησε στοργικά. «Πιο όμορφο από ποτέ σε βλέπω!»

«Ναι», είπε η Φωτεινή, σκουντώντας τον αδελφό της. «Παρείναι όμορφο το αγόρι μας».

Δεν ήταν μόνο η δική τους υποκειμενική κρίση πως ο Αντώνης ήταν ο ομορφότερος άντρας στη συνάθροιση. Ήδη απ' όταν ήταν παιδί τα μεγάλα μάτια του αιχμαλώτιζαν την προσοχή όλων όσοι τον έβλεπαν. Είχαν το σχήμα του αμυγδάλου και το χρώμα ώριμου κάστανου.

«Όμορφο και παράξενο!» τον πείραξε ξανά η Φωτεινή. «Το δικό του παιδί θα έπρεπε να βαφτίζαμε τώρα. Όμως αυτός ούτε που τις κοιτάζει τις κοπέλες».

«Έλα τώρα, Φωτεινή...» διαμαρτυρήθηκε καλοπροαίρετα ο Αντώνης. «Δεν είναι αλήθεια αυτό. Απλώς δεν έχω βρει ακόμα την κατάλληλη».

«Περιμένεις να βρεις τη σωστή, ε;» του είπε ο Γιώργης υποστηρικτικά. «Καλά κάνεις. Αν παντρευτείς αζύγιαστα, θα το μετανιώνεις μια ζωή».

Τα επόμενα λεπτά ο Γιώργης ρώτησε τον νεαρό άντρα τα πάντα για την εργασία του στο αγρόκτημα των Βανδουλάκηδων. Ήταν απαιτητική η δουλειά, αλλά του ταίριαζε γάντι του Αντώνη. Στην Κατοχή πολέμησε παλικαρίσια στην Αντίσταση και επέστρεψε στο χωριό με μεγαλύτερη ρώμη και αντοχή από ποτέ. Η χειρονακτική εργασία ήταν παιχνιδάκι για τον Αντώνη και, όπως παρατήρησε ο Γιώργης, του είχε σμιλέψει το κορμί τόσο, που έμοιαζε με άγαλμα αρχαίου θεού.

Σε λίγο ζύγωσε να τους μιλήσει και ο Μανόλης. Τα τελευταία χρόνια είχε γίνει καρδιακός φίλος με τον Αντώνη. Στην αρχή ο Αντώνης ήταν καχύποπτος απέναντί του, αλλά τελικά οι δύο νέοι διαπίστωσαν ότι είχαν πολλά κοινά, με πρώτο και κύριο το πάθος τους για τη μουσική. Οι δυο τους έπαιζαν συχνά μαζί, ο Αντώνης το θιαμπόλι –ένα ντόπιο είδος φλογέρας– και ο Μανόλης τη λύρα του.

«Πάντα άξιος», είπε ο Γιώργης στον Μανόλη. Βλέποντας με την άκρη του ματιού του τον Αντρέα κάπου μακρύτερα, ο Γιώργης σάστισε άλλη μια φορά –όπως όλοι εξάλλου– με την τερά-

στια ομοιότητα ανάμεσα στα δυο ξαδέφρια. Με σχεδόν δυο μέτρα μπόι και οι δυο τους, ήταν πολύ ψηλότεροι από τον μέσο Κρητικό. Είχαν τα ίδια πυκνά καστανά μαλλιά και ψηλά ζυγωματικά. Η μόνη σημαντική διαφορά στην εμφάνισή τους ήταν πως ο Αντρέας είχε πιο τετραγωνισμένο σαγόνι, όμως αυτό που πραγματικά επέτρεπε ακόμα και σε ξένους ανθρώπους να τους ξεχωρίσουν ήταν η διαμετρικά αντίθετη συμπεριφορά τους. Ο Μανόλης είχε βαθιές ρυτίδες γύρω από τα μάτια του, αποτέλεσμα του πόσο συχνά γελούσε ή χαμογελούσε, ενώ ο Αντρέας ήταν συνήθως σοβαρός και βλοσυρός, με ώμους καμπουριασμένους.

Τώρα άρχιζαν να παίζουν οι μουσικοί και το πρώτο κομμάτι ήταν ένας μεγαλόπρεπος σιγανός, για να αρχίσουν αργά αργά να χορεύουν οι παρευρισκόμενοι. Στο μεγάλο πλακόστρωτο που είχε παραγγείλει η Άννα υπήρχε ένα τμήμα ελεύθερο από τραπέζια, όπου χωρούσαν να χορέψουν εκατό άτομα σε κύκλο – και αυτό ακριβώς άρχισαν να κάνουν. Όταν γέμισε ο ένας κύκλος, άλλοι μικρότεροι σχηματίστηκαν εντός του, ώσπου οι χορευτές κινούνταν συγχρονισμένοι σε τέσσερα ομόκεντρα δαχτυλίδια. Δέκα μουσικοί συνόδευαν την κίνησή τους: δύο λυράρηδες, τρεις λαουτιέρηδες, δύο κιθάρες, ένα βιολί, ένα νταούλι κι ένα μαντολίνο. Ο ήχος τους ήταν πλούσιος και μεστός. Έπειτα από αρκετά λεπτά προθέρμανσης με τον σιγανό, η ορχήστρα προχώρησε χωρίς διακοπή σε έναν πεντοζάλη και όλοι οι χορευτές παρέμειναν στην πίστα και άρχισαν να κινούνται στον γοργότερο και πιο περίπλοκο βηματισμό του λεβέντικου κρητικού χορού. Ως και τα μικρά παιδιά, που ως τότε έτρεχαν ανεξέλεγκτα από δω κι από κει, τρύπωσαν τώρα ανάμεσα στους μεγάλους, ακολουθώντας με αυτοπεποίθηση το πηγαινέλα των ποδιών τους, χωρίς να κάνουν λάθος ούτε σε ένα βήμα, λες και είχαν μάθει αυτούς τους χορούς από την κοιλιά της μάνας τους.

Ο Γιώργης σκέφτηκε πως ήταν μια καλή ώρα για να αποχωρήσει. Αφού παρακολούθησε για λίγη ώρα τον χορό, αντάλλαξε μερικές τυπικές κουβέντες με τα πεθερικά της Άννας και ύστερα ξεγλίστησε απαρατήρητος για να γυρίσει στο σπίτι του.

Κάποια στιγμή, με την παρότρυνση του Αντώνη, ο Μανόλης πήγε στο φορηγάκι του κι έφερε τη λύρα του. Πήρε θέση στην ορχήστρα, έπιασε το μπράτσο του λεπτοδουλεμένου τρίχορδου οργάνου με το αριστερό του χέρι, ενώ με το δεξί άρχισε να σέρνει το δοξάρι πάνω στις χορδές του. Το όργανο φάνταζε μικροσκοπικό στα μεγάλα χέρια του, όμως ο Μανόλης έβγαζε από μέσα του ήχο τρανό, κεντώντας αριστοτεχνικά τη μελωδία πάνω στον καμβά που ύφαινε η ρυθμική συνοδεία του λαούτου. Οι νότες ξεχύνονταν από τις δοξαριές του σε ολοένα και πιο γρήγορη διαδοχή και ο Μανόλης έπαιξε δίχως να πάρει ανάσα για περίπου μία ώρα.

Όλοι οι οργανοπαίχτες είχαν ανεξάντλητες αντοχές. Οι μουσικές τους απλώνονταν πάνω από τους καλεσμένους κι ακόμα παραπέρα, λες και προσπαθούσαν να δραπετεύσουν στους γύρω λόφους. Το βλέμμα του Μανόλη πλανιόταν στον χώρο χωρίς να κοιτάζει. Καθόταν στην άκρη της σειράς των μουσικών, όμως βρισκόταν αναμφίβολα στην καρδιά της μουσικής και στο επίκεντρο της προσοχής.

Κατά τις δέκα η ώρα βγήκε στο πάγκο κι ένας γνωστός τραγουδιστής. Τότε το γλέντι πήρε φωτιά και το κέφι ανέβηκε στα ύψη.

Όταν το ρεπερτόριο κινήθηκε πέρα από τα όρια της Κρήτης, ο Μανόλης σηκώθηκε και χόρεψε σόλο ένα ζειμπέκικο. Ο κόσμος μαζεύτηκε γύρω του για να θαυμάσει τις σχεδόν ακροβατικές φιγούρες και στροφές του, καθώς ήταν φανερό πως ο χορός του ήταν μάλλον επίδειξη της δεξιότητας του παρά εξωτερική εκμετάλλευση μιας αγωνίας ή κάποιου καημού, όπως είναι συνήθως το ζειμπέκικο.

Σχεδόν όλο το βράδυ ο Αντρέας γύριζε από παρέα σε παρέα για να ευχαριστήσει τους καλεσμένους για την παρουσία τους και για τα δώρα τους για τη Σοφία. Πότε πότε έριχνε κάποια κλεφτή ματιά στη γυναίκα του και την έπιανε να χαμογελάει. Ήταν η πρώτη φορά εδώ και σχεδόν έναν χρόνο που την έβλεπε γαλήνια κι ευτυχισμένη. Επιτέλους, συλλογίστηκε, ξαναέβρισκε τον παλιό εαυτό της.

Όταν άρχισε ο χορός, προς στιγμήν την έχασε από το οπτικό του πεδίο, αλλά κάπου κάπου εντόπιζε στιγμιαία στην πίστα το χτυπητό κόκκινο φόρεμα. Καθώς περιστρεφόταν ο κύκλος των χορευτών, έβλεπε καθαρότερα και το πρόσωπό της. Έδειχνε συνεπαρμένη, δέσμια της έκστασης του χορού.

Χρειάστηκαν μέρες μετά για να συνέλθουν από τέτοιο γλέντι. Σε λίγο καιρό θα φθινοπώριαζε για τα καλά και ήταν πολλές οι δουλειές που έπρεπε να γίνουν στα κτήματα, όμως οι εργάτες έσερναν τα πόδια τους.

«Κακό της κεφαλής του τού αφεντικού», σχολίασε ο Αντώνης στον Μανόλη. «Αφού στο γλέντι ήταν πιο πολλή η ρακή από το νερό».

«Μου φαίνεται πως ήπιαμε ως και την τελευταία σταγόνα», είπε γελώντας ο Μανόλης. «Αλλά όπου να 'ναι θα βγάλουμε τη φετινή».

Σε λίγο καιρό θα άρχιζε ο τρύγος και λίγες εβδομάδες μετά θα έπαιρναν μπρος τα καζάνια που θα απόσταζαν το γλυκόπιτο καύσιμο για τα γλέντια του νησιού.

Οι δυο φίλοι ήταν στο καφενείο στην Πλάκα. Είχαν τελειώσει τις δουλειές της μέρας και ο Μανόλης είχε πάει εκεί για να ξανακρεμάσει τη λύρα του στον τοίχο πίσω από το τεζιάκι. Εκεί ήταν η θέση της κι από εκεί την ξεκρεμούσε πότε πότε κι έπαιζε κάτι αυθόρμητα ή όταν του το ζητούσαν οι θαμώνες του καφενείου.

«Αυτή είναι η μοναδική μου αγάπη», συνήθιζε να αστειεύεται.

Στο μεταξύ, ο χορός της πλάι στον Μανόλη στο γλέντι της βάρφτισης είχε αναζωπυρώσει τον πόθο της Άννας για τον ξάδερφο του άντρα της. Η λυγερή κορμοστασιά του και η φλόγα που απέπνεε όταν χόρευε και όταν έπαιζε τη λύρα του είχαν συνδουλίσει τη λαχτάρα της να συννευρεθεί ξανά μαζί του. Άρχισε να μηχανεύεται τρόπους κι ευκαιρίες για να βρεθούν μόνοι οι δυο τους, και δυο μέρες αργότερα η επιθυμία της εκπληρώθηκε στο ακέραιο.

Η τροφός που είχαν καθημερινά στο σπίτι για να φροντίζει τη Σοφία είχε βγάλει έξω το μωρό για μια μεγάλη βόλτα. Η Σο-

φία ήταν νευρικό και γκρινιαρικό μωρό, κάτι που επιδεινώθηκε τις ημέρες μετά τη βάφτισή της, και μόνο η κίνηση και η δόνηση του καροτσιού της μπορούσαν να τη γαληνέψουν ώστε να κοιμηθεί.

Εκείνο το απομεσήμερο η Άννα ήταν ασυγκράτητη στην έκφραση της ηδονής της. Ήταν μια πολύ ζεστή μέρα, τα παράθυρα ήταν διάπλατα ανοιχτά και ο Μανόλης έσφιξε τη χούφτα του γύρω από το στόμα της για να σιγάσει τα βογκητά της. Εκστασιασμένη –και στο πνεύμα της σχεδόν βίας που χαρακτήριζε μερικές φορές τις ερωτικές συννευρέσεις τους– εκείνη έμπηξε τα δόντια της στα δάχτυλά του.

«Άννα!» στέναξε ηδονικά ο Μανόλης, ενώ κι εκείνη κορύφωνε με μια ύστατη, ακατάσχετη πνιχτή κραυγή.

Για λίγη ώρα έμειναν και οι δύο ξαπλωμένοι ακίνητοι πάνω στα υγρά, κουβαριασμένα σεντόνια.

Ο Μανόλης έπαιξε με μια τούφα από τα σκούρα μαλλιά της Άννας που είχαν απλωθεί κυματιστά πάνω στα μαξιλάρια, κι έπειτα την τύλιξε στο δάχτυλό του.

Εκείνη γύρισε το κεφάλι της προς το μέρος του.

«Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα», ψιθύρισε με όση ένταση χρειαζόταν για να την ακούσει.

«Δε χρειάζεται να ζήσεις χωρίς εμένα, αγάπη μου», της είπε εκείνος σιγανά.

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

25 Αυγούστου 1957: Η αποικία των λεπρών στη Σπιναλόγκα κλείνει και ακολουθεί ένα γλέντι για την περίπτωση στην Πλάκα, στο χωριό ακριβώς απέναντι. Οι υγιείς συναντούν τους πρόσφατα θεραπευμένους και όλοι μαζί τρώνε, χορεύουν και γιορτάζουν αυτή τη σπουδαία στιγμή απελευθέρωσης από τον φόβο και την αρρώστια.

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΠΟΥ ΣΤΑΘΗΚΕ Ο ΧΡΟΝΟΣ

Όλα παγώνουν, ωστόσο, όταν ακούγονται δυο πυροβολισμοί. Η Άννα πέφτει νεκρή. Και το κλείσιμο της αποικίας θα μείνει συνδεδεμένο για πάντα με την τραγωδία.

ΔΥΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΟΥ ΣΗΜΑΔΕΥΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΙΡΑ

Το ζήτημα είναι πώς θα συνεχίσουν να ζουν αυτοί που έμειναν πίσω. Η αδελφή της η Μαρία, ο σύζυγος της Άννας ο Αντρέας, ο εραστής της ο Μανόλης... Πώς θα αντιμετωπίσουν το στίγμα και το σκάνδαλο. Πώς θα χτίσουν ένα μέλλον πάνω στα ερείπια του παρελθόντος.

Κάθε σελίδα αναδίδει την αγάπη της Χίσιμοπ για την Ελλάδα.

Daily Mail

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 25010

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ